

**Міністерство освіти та науки України
Наукова бібліотека Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
Тернопільський обласний осередок наукового товариства
імені Шевченка**

Серія:
*БІБЛІОГРАФІЯ ВЧЕНИХ ТНПУ
ім. ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА*

Фундатор географічної науки на Тернопілля

(до 90-ліття професора Йосипа Михайловича Свинка)

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Тернопіль – 2024

Рецензенти:

Черняк В. М. – доктор біологічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри змісту і методик навчальних предметів Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти

Янковська Л. В. – кандидат географічних наук, доцент кафедри геоекології та гідрології Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка

Укладачі:

Кульчицька О. Я. – заступник директора наукової бібліотеки ТНПУ імені Володимира Гнатюка

Дем'янчук П. М. – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та методики її навчання ТНПУ імені Володимира Гнатюка

Ф94 **Фундатор географічної науки на Тернопіллі** : біобібліографічний покажчик / укладачі : О. Я. Кульчицька, П. М. Дем'янчук ; авт. передм. : А. Богуцький, Д. Ковалишин, Л. Царик. – 2-ге вид., допов. – Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. – 144 с. – (Бібліографія вчених ТНПУ ім. В. Гнатюка).

У бібліографічному покажчику подано основні біографічні дані та напрями наукової, педагогічної та громадської діяльності і хронологічний перелік праць кандидата геолого-мінералогічних наук, професора, академіка Української екологічної академії наук, почесного члена Українського товариства охорони природи, почесного члена Українського географічного товариства, дійсного члена Наукового товариства імені Т. Шевченка, ветерана праці Йосипа Михайловича Свинка.

УДК 016:[929Свинко:913(477)]

© Кульчицька О. Я., уклад. 2024
© Дем'янчук П. М., уклад. 2024
© Бібліотека Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, 2024

були для нас прикладом того, як важливо здійснювати свої мрії, навіть якщо для цього потрібен час.

Після завершення навчання в 2000 році я здобула повну вищу освіту, але мій науковий шлях не завершився. Завдяки підтримці професора Свинка я вирішила продовжити навчання в аспірантурі.

З 2000 по 2003 роки навчалася в аспірантурі на кафедрі фізичної географії за спеціальністю фізична географія, геофізика та геохімія ландшафтів. Йосип Михайлович був моїм науковим керівником, і цей період став для мене безцінним етапом професійного зростання. Окрім наукових досягнень, я відкрила для себе інший бік цієї видатної людини.

Особливо мене вразили стосунки професора з його коханою дружиною, Марією Михайлівною. Вона часто приєднувалася до наших зустрічей, пригощаючи чаєм та різними смаколиками. Їхня взаємна повага і любов стали для мене справжнім прикладом. Їхня турбота одне про одного назавжди залишилася в моєму серці, як зразок справжнього партнерства.

Під керівництвом Йосипа Михайловича я успішно захистила кандидатську дисертацію на тему «Фізико-географічна зумовленість топонімії Гологоро-Кременецької гряди та Малого Полісся» 6 квітня 2004 року в Львівському національному університеті імені Івана Франка.

Після захисту дисертації я почала працювати асистентом, а потім доцентом кафедри фізичної географії, а згодом кафедри географії та методики її навчання. Співпраця з професором Свинком тривала, і його підтримка та поради сильно вплинули на мою наукову й викладацьку діяльність. Він завжди був для мене прикладом відданості науці та джерелом натхнення.

Сьогодні, на цій урочистій події, я хочу висловити найщиріші слова вдячності своєму науковому керівникові, наставнику та вчителю – професору Йосипу Михайловичу Свинку. Його відданість науці, любов до географії та глибока повага до студентів і колег назавжди залишаться для мене прикладом у житті.

**Любомир ЦАРИК, Любов ЯНКОВСЬКА, Ірина БАРНА,
Світлана НОВИЦЬКА, Ігор ЧЕБОЛДА**

СПОГАДИ ВИКЛАДАЧІВ КАФЕДРИ ГЕОЕКОЛОГІЇ ТА ГІДРОЛОГІЇ ПРО ПРОФЕСОРА ЙОСИПА СВИНКА ЯК ВЧИТЕЛЯ, НАСТАВНИКА, КОЛЕГУ

Професор Любомир Царик: Зустрілись ми вперше з Йосипом Михайловичем у ректора педагогічного університету п. Іваценка у серпні 1987 році з питання мого працевлаштування на роботу. Запрошеним був декан природничого факультету п. Сергій Грушко. Ректор представив мене як готового викладача, який закінчив аспірантуру і пройшов попередній захист. Присутні погодилися з пропозицією пана ректора і сказали мені приносити документи й оформлятися. Документами займався тодішній начальник відділу кадрів, доброї душі людина, який запропонував мені місце в гуртожитку, оскільки приїхав я з сином Петром, який готувався у перший клас школи.

На кафедрі фізичної географія я зустрівся з п. Богданом Заставецьким і лаборантом, студентом п. Василем Бричем. Працівники кафедри займались відновленням географічного майданчика і ми утрюх із завідувачем кілька днів приділили цьому заняттю. За одно я проходив курс молодого викладача. Йосип Михайлович запропонував мені готуватися до читання нових предметів, серед яких актуальні проблеми охорони природи, біогеографія, географія материків і океанів, фізична географія.

Перші мої спілкування з Йосипом Михайловичем прийшлися мені до душі. На кафедрі панувала атмосфера відповідального ставлення до фахової підготовки викладачів. Оскільки усі були випускниками університетських шкіл, цікаво було згадувати провідних вчених, з якими доводилось спілкуватись, бачитися на наукових форумах, чи знайомитись з їхніми працями, чути якісь цікавинки про них. Йосип Михайлович розпитував про мої враження від м. Тернополя, про батьків, допомагав з фаховою методичною літературою.

Одними з перших громадських доручень були – відповідальний за роботу зі студентами в гуртожитку та куратор академічної групи, що дало можливість швидше влитися в студентське середовище, започатковувати кураторські зустрічі. Окрім того, я був долучений до роботи студентської дружини з охорони природи, що посприяло відновленню славних традицій студентів любителів і поціновувачів природи. В перспективі при допомозі міських природоохоронних структур це дало можливість організувати перші експедиційні дослідження викладачів і студентів долинами річок Стрипа і Серет.

Завдячуючи Йосипу Михайловичу у молодих викладачів і студентів виховувались почуття відповідальності за доручену справу, за збереження та відродження природи, за підготовку не просто кваліфікованих вчителів, а й надійних патріотів рідного краю.

Доцент Любов Янковська: Із Йосипом Михайловичем ми познайомились ще у 1995 році, коли я навчалась на першому курсі географічного факультету. Це була перша лекція у нашому студентському житті. Пригадую, в аудиторію зайшов усміхнений професор, з очима, що випромінювали мудрість, інтелігентність, доброту. Від його постаті віяло позитивом, врівноваженістю і спокоєм. Нам – студентам, які вперше опинились за межами звичної домашньої чи шкільної атмосфери, якимось одразу стало затишно, і напруга, що витала в повітрі, розсіялась. Йосип Михайлович одразу «захопив» увагу аудиторії. Його лекції було цікаво слухати: пізнавальні, насичені фактами, прикладами з професійного життя. Відчувались любов до своєї справи, глибокі знання, якими Професор був готовий щедро ділитись зі своїми студентами.

Під час особистого спілкування я зрозуміла, що Йосип Михайлович – дуже багатогранна особистість. Дивують його обізнаність у інших галузях знань, зокрема, з історії, археології, екології, психології, релігієзнавства.

Завжди толерантний у спілкуванні і людяний. Відчувалось, що Йосип Михайлович хотів передати нам не тільки знання з його улюбленої науки геології, а ще й поділитись своїм життєвим досвідом, прищепити почуття патріотизму, «спрямувати» на життєвому шляху.

Я пам'ятаю вірш, якого мене навчив професор Йосип Свинко:

*«Учися, дитино, учитися треба.
Учися, голубко, хай розум не спить.
Того, що навчися, вода не забере,
Не вкраде розбійник, в вогні не згорить».*

І при виборі життєвих пріоритетів я часто згадувала ці рядки, й якось одразу з'являлось відчуття, що я на правильному шляху.

Я дякую Вам, Професоре, не тільки за знання, але й за життєву мудрість, якою Ви з нами так щедро ділились. І щиро бажаю Вам здоров'я, творчої наснаги і ще багато років життя!

Доцент Ірина Барна: Моє перше знайомство з Йосипом Михайловичем Свинком відбулось у далекому 1991 році, коли він розпочав читати лекції для студентів географічного факультету, серед яких була і я. Лекції Йосипа Михайловича, які були прочитані нам в рамках навчальної дисципліни «Геологія», вирізнялись особливою структурованістю та розміреним темпом викладання, що було особливо цінним для першокурсників, які звісно не мали сформованих навиків конспектування. У той час, на перших заняттях першого курсу, ми інтерпретувати конспект лекції як її стенографію, що вимагало встигнути записати всі почуті слова, мало не в повній редакції, що було вкрай важко на лекціях, де лектор обирав для себе інтенсивний темп читання лекції. Зважаючи на це, розмірена лекція з вуст Йосипа Михайловича була пізнавальною і одночасно дозволяла студенту бути задоволеним собою, оскільки зберігались шанси записати все, ще й паралельно сформувані свою унікальну систему скорочень слів, термінів... У сучасних умовах студентоорієнтованого навчання такий тип викладання безумовно був би взірцевим, оскільки забезпечував реалізацію освітнього компонента в умовах позитивного емоційного фону, сформованого лектором, який глибоко «в темі».

Не можу оминати й приємного моменту нашого особистісного знайомства на практичному занятті, про яке можливо б навіть і забула, якби не уважність Йосипа Михайловича як педагога, який навчав предмету і водночас формував наші не зовсім зрілі особистості у такі, які б відповідали як високим професійним вимогам, так і загальнолюдським. Йосипу Михайловичу завжди була властива цікава дихотомія характеру – толерантність та вимогливість, які й проявились тоді на практичному занятті, коли він, розуміючи усю вагу своїх слів, зауважень, високо оцінив ведення мною конспекту і поставив у приклад для одногрупників, про що згадав навіть через 15 років, коли привітав мене як колегу, яка прийшла працювати на факультет. Звісно я намагалась бути старанною студенткою, але похвала з вуст викладача для першокурсниці – це подія, яка ще більше мотивувала для досягнення високих результатів. От тоді я й переконалася, що позитивізм у навчанні – інструмент, яким педагог не може нехтувати. За згадані моменти, пережиті події, лекції і практики, приємні спогади, які не стерлись протягом 33 років, велике «дякую» Йосипу Михайловичу Свинку як знаному вченому, педагогу, наставнику й людині, яка продовжує дивувати цей світ натхненим оптимізмом та наснагою!

Доцент Світлана Новицька: Йосип Михайлович Свинко – український науковець, педагог, краєзнавець, громадський діяч, кандидат геолого-мінералогічних наук з 1969 року, професор, академік Української екологічної академії наук, член Українського географічного товариства і дійсний член НТШ. Так про нього пише українська вікіпедія, а ми – його колишні студенти (а деякі згодом і колеги), пам’ятаємо Йосипа Михайловича як надзвичайно добру і чуйну людину, висококласного фахівця своєї справи, здатного закохати в геологічну науку кожного, хто слухав його лекції, насичені не лише теорією, а прикладами з життя. Але не «геологією єдиною» цікавиться Йосип Михайлович, адже різноплановості його інтересів можна лише позаздрити – екологічні (за його участі, а часто і за його ініціативи, створено кілька десятків геологічних та ботанічних заповідних об’єктів), наукові (він є автором понад 460 наукових праць), краєзнавчі і ще багато-багато інших. Завжди привітний і доброзичливий, взірець інтелігентності та ввічливості він навчав нас, тогочасних майбутніх вчителів географії та екології найкращим з можливих методів – власним прикладом. Педантичність в підготовці до лекцій і практичних занять, людяність в стосунках з колегами, а найголовніше зі студентами ми запам’ятали на все життя, і через багато десятків років згадуємо Йосипа Михайловича лише теплими і добрими словами і зичимо ювіляру в його 90-річчя яernih Божих благословінь, міцного здоров’я та наснаги в творчості.

Доцент Ігор Чеболда: Спогади про минулі роки як окремі фото, які розглядаєш у альбомі. Усі вони так чи інакше пов’язані з викладачами новоствореного у 1990 році географічного факультету. Теплих та вдячних слів про професора Йосипа Михайловича Свинка можна говорити багато. Особливою рисою якого була - завжди підтримувати молодих дослідників, які роблять перші кроки в науці, допомагати їм стати на ноги й обрати свій шлях. Не оминув такої участі і я. У 1995 році я захистив дипломну роботу «Вплив кліматичних факторів на серцево-судинні захворювання (на прикладі Тернопільської області)»; під керівництвом Й.М. Свинка і отримав направлення в аспірантуру. А у 1968 році моя мама Марія Василівна Чеболда слухала лекції Й.М. Свинка з економічної географії на загально-науковому факультеті Кременецького педагогічного інституту.

Сердечні вітання наставнику з нагоди ювілею від родини Чеболдів.

Вітаємо Вас із видатною подією – 90-річчям! Ваш життєвий шлях, багатий на досягнення та наукові відкриття, є прикладом для багатьох поколінь. Ваш внесок у науку не лише збагачує світ новими знаннями, але й надихає молодих дослідників на пошук істини та прагнення до вдосконалення. Ваше терпіння, мудрість і відданість справі є справжньою цінністю для наукової спільноти. Ми висловлюємо Вам щире подяку за все, що Ви зробили і продовжуєте робити для розвитку науки. Бажаємо, щоб теплі спогади завжди наповнювали Ваше серце зворушливими почуттями та любов’ю. Щоб життя продовжувало грати яскравими фарбами та приносило все більше дивовижних відкриттів. Щоб здоров’я дозволяло прожити ще не один десяток років.

Будьте щасливі!

З повагою та найкращими побажаннями.